

Baidarėmis pro pamerkio dvarus

Šeima su mažyle pasirinko
plaukti kanoja

RUTA SUCHODOLSKYTĖ, VYTAUTAS NOSEVIČIUS
VYTAUTO NOSEVIČIAUS nuotraukos

Daug galima nuveikti per vieną dieną – pasiplaukti baidarėmis Merkiu, aplankyti istorines vietas ir smagiai atsipūsti kaimo turizmo sodyboje.

Vieną sekmadienį taip ir įvyko: nuo Jašiūnų kaimo Šalčininkų rajone, išsinuomoję baidares, pasileidome švariausia Lietuvos upe, pakeliui stabtelėjome prie Vilkiškio, Sniadeckių (Balinskių) dvarų ir žymiosios, bet beveik nežinomos Pavlovo respublikos, 18 amžiaus pabaigoje 28 metus gyvavusios miniatiūrinės nepriklausomos valstybės ir galiausiai įmerkėme savo pavargusius kūnus pamerky įsikūrusios kaimo turizmo sodybos garuojančiame kubile.

Pradžia – nuo Vilkiškio dvaro

Merkys – viena švariausių ir romiausių Lietuvos upių. Ji prasideda Baltarusijoje. Lietuvoje vinguriuoja 185 kilometrus. Šiuo Dzūkijos gražuoliu galima pasigėrėti plaukiojant baidarėmis. Vaizdingiausiai ji teka per Šalčininkų rajoną. Merkys nėra pavojingas ar gausus slenksčių, kai kur labai ramus, medžiai bei dangus atsispindi tarsi veidrodyje, o kartais ir sraunus, šniokščiantis, bet negilus. Svarbu pasirinkti tinkamą baidarę, geriausia dvivietę, gilesnę, kanojos tipo, o vadinamosios „sit-on-top“ tipo yra greitos ir lengvos, tačiau kyla rizika išvirsti. Smagu, žinoma, ypač karštą dieną, bet per dažni išsivertimai gali ir įkyrėti.

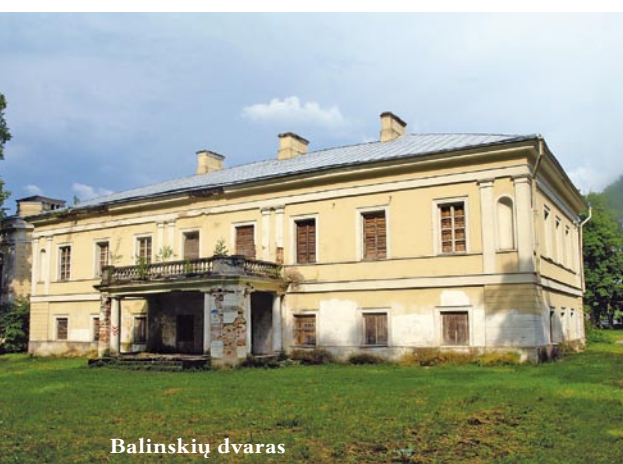
Taigi, pradinis taškas – netoli Vilkiškio dvaro, Jašiūnų kaime, apie 35 kilometrai nuo Vilniaus. Apžiūrime dvarvietę. Aplink būta didelio parko. Medžių apsupty – apramstytas medinis dvaro pastatas, įdomus medinės architektūros, kurios ne tiek daug Lietuvoje išlikę, pavyzdys. Apmaudu, kad niekam nerūpi jį išsaugoti.

„Pakrikštyti“ Merkio vandenyse

Upelės vanduo šaltas, šaltinių maitinamas, šalia lentelė su užrašu „Ichtiologinis draustinis“. Žvejoti galima tik nusipirkus licenciją žvejybos klube „Merkys“. Upėje tūno upėtakiai, bet sugauti leidžiama ne daugiau kaip tris. Aukštupyje gylis svyruoja nuo dvidešimties centimetrų iki pusantro metro,

Vilkiškio dvaras

Balinskių dvaras

Kadaise gyvavusios valstybės likučiai

žemupyje gali siekti iki trijų metrų. Mūsų kapitonas, patyręs baidarininkas, pasirinko vienvietę baidarę ir tik įlipęs apsisovė, nors šia upe jis plaukia jau kažkelintą kartą. Teko staigiai gelbėti.

Negaliu neužsiminti apie dar vieną ekipažą, pasirinkusį naujo tipo baidarę „sit-on-top“, kur sėdima tarsi soste. Tokio tipo baidarės manevringos, greitos, bet tik kiek nenulaikoma pusiausvyra, jos ir virsta. Tai šis ekipažas, kurį pavadinčiau kvatojančiu, virto bene ties kiekviena užvarta ar slenksčiu. Tik kiek krypt ir ekipažas vandenyje, kvatojasi, net Merkio paupiai skamba, vos spėja gaudyti savo plūduriuojančią mantą.

O šiaip upė pakankamai taiki, jokių didesnių akmenų ar slenksčių.

Gamtovaizdis keičiasi – laukai, lapuočių miškai, kaimai. Ilgiausia – Jašiūnų gyvenvietė, nusidriekusi palei Merkio krantus.

Šilto lietučio glėbyje

Praplaukėme keletą tiltų ir vieną virvelinį, kurį tuoj pat panūdo išmėginti viena mūsų

Irstančios, dilgėlėse paskendusios Pavlovo respublikos sienos

plaukikių. Vietiniai sako, kad šis virvinis tiltas skirtas parsinešti itin švaraus šaltinio vandens, srūvančio kitame krante. Ties šia vieta smagu ir papietauti. Svarbiausia šiukšles susirinkti, nes paliktos jos labai bado akis. Nuo čia iki Paupio sodybos dar apie 4 valandos kelio. Mažiau nei pusė tiek, kiek nuplaukėm. Jas visas merkė lietus, kartkartėmis dundulio paskatintas virsdamas į viską plaunančią liūtį. Džiugu, kad lietutis buvo vasariškai šiltas, gerokai karštesnis nei Merkio vandenys, tad po stingdančių maudynių upės vilnyse mums tai buvo tikra atgaiva. Beje, palei upę pakrantėse matėsi sustatytų pavėsinių, kur būtų galima pasislėpti nuo lietaus bei kitų stichijų šėlionių, bet nedelsti mus skatino ir tai, kad pabaigoje laukė garuojanti japoniška pirtis „o-furo“ (karštas kubilas), sauna, šašlykai ir kiti džiaugsmiai, kurie laukinėje gamtoje ypač paaštrėja ir kyla noras kuo greičiau judėti į priekį.

Pavlovo respublikos unikumas

Plaukimą pajvairina istoriniai maršruto

intarpai. Galima sėsti į baidares ir nuo Pavlovo respublikos griuvėsių, esančių netoli Turgelių. Įdomus ir šis miestelis su savo senovine bažnytele. Jis garsus ir rieduliais, iš kurių vienas net puošia Vilniaus Gedimino aikštę. Plaukiant nuo šios vietos iki Paupio sodybos, prie 7 plaukimo valandų tektų pridėti dar dvi.

Būtina apžiūrėti ir vos už dviejų kilometrų nuo Turgelių Merkinės kaime kadaise gyvavusios valstybės likučius. Nuo 1769 iki 1795 m. čia virė Pavlovo respublikos gyvenimas. Pavlovo respublika – neturėjęs precedento Vidurio ir Rytų Europoje reiškinys. 1767 m. iš Italijos sugrįžęs LDK referendorius Povilas Ksaveras Bžostovskis nupirko Merkinės dvarą su aplinkinėmis žemėmis, iš viso apie 80 valakų (16 kvadratinį kilometrų), ir įsteigė čia suverenią respubliką, kuri turėjo savo konstituciją, herbą, pinigus, savotišką parlamentą, išdą, savišalpos kasą, mokyklą. Jos prezidentas P. Bžostovskis savo valdose panaikino lažą, žemę išdalijo valstiečiams ir įvedė išperkamąjį mokestį. Jis rūpinosi vals-

„Paupio“ sodybos japoniška pirtis. Kubilas vandens prisipildo per dvi valandas, o kurenti, kad vanduo įkaistų iki 40 laipsnių C, tenka 5 valandas.

tiečių gyvenimu, kultūra, švietimu, vertė ir leido jiems įvairias knygeles.

Respublika gyvavo 26 metus. Istorikai teigia, kad Pavlovo respublika buvo viena radikaliausių XVIII a. antros pusės valstiečių reformų.

Pokario metais respublikos pastatuose buvo įrengti grūdų sandėliai. Vienas grūdus vogęs kolūkio pirmininkas, slėpdamas savo nusikaltimo pėdsakus, tuos rūmus padegė. Nuo tada ir prasidėjo griuvimas. Dabar galima tik maironiškai nusibraukti ašarą, žiūrint į irstančias, dilgėlėse paskendusias didingas sienas.

Jašiūnų dvaro meilės istorijos

Jašiūnuose vertas apžiūrėti Sniadeckių ir Balinskių dvaras, kurį supa didingas parkas. Šie ištaigingi 1824 m. pastatyti rūmai

Balinskių laikais garsėjo kaip kultūros centras. Čia paskutinius savo gyvenimo metus praleido Andrius Sniadeckis, buvęs Vilniaus universiteto rektorius, žymus mokslo vyras. Jašiūnuose kurį laiką gyveno garsusis lenkų poetas Julius Slovackis, kankinęs dėl neatlieptos rektoriaus dukros Zofijos Sniadeckos meilės. Pats dvaro savininkas M. Balinskis žinomas kaip istorikas, vienas vadinamųjų Lietuvos istorikų romantikų, parašęs dviejų tomų Vilniaus istoriją. Į dvarą dažnai užsukdavo ir poetas Adomas Mickevičius.

Karštas kubilas

Maršruto pabaigoje mus svetingai priėmė Gintas Galkauskas. Jis buvęs Lietuvos rankinio rinktinės žaidėjas, už Jašiūnų pripat Merkio įsikūrusios „Paupio“ kaimo turizmo sodybos vienas iš savininkų. Išmirkę

Garinė pirtis „Paupio“ sodyboje

lietuje ir šaltame upės vandenyje sulindome į didžiulį karšto (40 C) vandens kubilą. Jame vienu metu, anot šeimininko, buvo sutilpę net 18 šilumos austruolių. Gerokai pamirkę jame ir paplaukioję šaltiniuotame tvenkinyje, o kai kas net į Merkį nubėgo, patraukėme į erdvią, labai kaitrią garinę lietuvišką pirtį. Ją alsuojantys ugnimi akmenys prikaitino net iki 120 C temperatūros. Dangiška palaima. Pasiplakę po keliskart beržinėmis vantomis, visai užmiršome nuovargį. Prie pirties mėgavomės kvapnia čiobrelių arbata.

Jauki, vien natūralaus medžio ir akmens sodyba, pradėjusi veikti gruodžio mėnesį – malonus atradimas visai šalia Vilniaus (35 km). Gintas Galkauskas pats viską suprojektavo. Sodyba labai jauki, pasijunti tarsi senovinėje medžiu kvepiančioje troboje. Aplink nenutryptas miškas, tyliai sruvenantis Merkys, o iš kitos pusės sodybą juosia miškai. Kas jau atrado šią vietelę, tai joje ir lankosi, dar ir draugų atsiveža. Gal todėl savaitgaliai čia užimti beveik iki vasaros pabaigos: vestuvės, vardadieniai, gimtadieniai, kolektyvų šventės...

Kiti plaukia Merkiu ir užsisako tik pirtį. Paprastą dieną plaukikų mažiau. Ir pirtis

(garinė ir kubilas) darbo dieną šiuo metu kainuoja tik 350 Lt. Puiki idėja – atvykti po darbo. Išsikepi šašlykų, yra žaidimų aikštelė. Į pirtį telpa 12 žmonių. Smagu pailsėti prie miško ir ramiai čiurlenančios upės. Šeimininkas mielai pataria ir dėl plaukimo.

DAUGIAU INFORMACIJOS:

- Kaimo turizmo sodyba „Paupis“ www.paupis.lt
- Baidarių nuoma www.kajakas.lt
- Leidimas žvejoti www.merkys.lt
- Dvivičių baidarės kaina dienai 60 Lt (savaitgalį), 30 Lt (darbo dieną)
- Pirties su kubilu nuoma (iki 12 žmonių) penktadienį–sekmadienį 500 Lt, darbo dieną 350 Lt (šiuo metu).
- Nakvynė vienam žmogui virš pirties 35 Lt, vienoje erdvėje su visa kompanija 25 Lt. name – 45 Lt
- Visos sodybos nuoma parai su garine pirtimi ir kubilu (22 miegamosios vietos) – 1200 Lt

NAUJIENA

COMPEED kojų pūslių pleistrai akimirksniu sumažina nutrintų vietų skausmą. Apsaugo nutrintą vietą, tvirtai laikosi, leisdamas odai greitai užgyti. Pleistrai yra maži, vidutiniai ir kojų pirštams.

